Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Boțan Olga

Dosarul nr. 2a-789/25
2-24085847-02-2a-24022025

D E C I Z I E

7 octombrie 2025 **municipiul Chișinău**

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda Pulbere
Judecătorii Constantin Roșca și Roman Pascari
Grefier *****ela Muturniuc

examinând în ședință publică apelul declarat de către avocatul Căpățină *****, în interesele apelantei Ceban Viorelia, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 16 decembrie 2024, pronunțată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Viorelia Ceban împotriva Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfășurarea, finisarea urmării penale și expedierea cauzei penale în instanța de judecată spre examinare și încasarea prejudiciului moral,

C O N S T A T Ă:

Poziția și soluția instanței de fond:

1. La 01 august 2024 avocatul ***** Căpăţînă în interesele Vioreliei Ceban a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiţiei al RM, intervenient accesoriu Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfăşurarea, finisare a urmării penale şi expedierea în instanţa de judecată spre examinare a cauzei penală nr. 2021020152, pornită la data de 09.02.2021, în baza art.183 al.(2) Cod penal, încasarea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale Organului Procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, încasarea cheltuielilor de judecată.
2. În motivarea acţiunii a invocat că, la data de 18.02.2019 în REI-1 al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani al DP mun. Chişinău, a fost înregistrat procesul penal nr.20190200319, în cadrul căruia s-a stabilit, că la 27.11.2018 în jurul orelor 10.00, Ceban Serghei ***** aflându-se pe str. *****, 72, mun. Chişinău, în timp ce se deplasa spre domiciliul său unde locuieşte, la un moment a căzut la sol suportând vătămări corporale. Drept urmare, fiind observat de o persoană de gen feminin care

se afla în apropiere, a fost solicitată intervenţia serviciului „112”. La faţa locului s-a deplasat ambulanţa care l-a preluat pe Ceban Serghei ***** care a fost transportat la Spitalul Clinic Municipal „Sfînta Treime”, unde a fost internat în secţia Chirurgie nr. 1 cu diagnosticul la internare „BCV”, accident vascular cerebral acut nespecificat, posibil ischemic în a.c.m. dreapta. Ulterior, după 2 zile s-a agravat starea de sănătate a lui Ceban Serghei şi drept urmare a fost internat în secţia de reanimare, după care, la data de 29.11.2018 a decedat.

3. Reclamanta indică că, prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău of. Rîşcani din 26.07.2019 s-a dispus a refuza în pornirea urmării penale în baza art. 275 al. (3) Cod de Procedură penală, cauza penală fiind clasată din motiv că fapta nu se impută altei persoane.
4. Indică reclamanta că, la data de 09.09.2019, în interesele succesorului părţii vătămate Ceban Viorelia s-a depus o plângere, în conformitate cu prevederile art. 313 CPP al RM, solicitând anularea ordonanţei de refuz în pornirea urmăririi penale nr. 20190200319 din 26.07.2019 emisă de procurorul în procuratura Chişinău, Oficiul Rîşcani, Talpa Radu, ca fiind una ilegală şi nefondată, cu dispunerea pornirii urmăriri penale şi înlăturării neajunsurilor stabilite, constatarea tuturor circumstanţelor cu atragerea la răspundere persoanele vinovate, asigurând dreptul petiţ*****arei la un proces echitabil şi în termen rezonabil, şi constatarea faptului de nesoluţ*****are corespunzătoare a plângerii depuse organului ierarhic superior, potrivit art. 299/1 CPP al RM, la data de 12.08.2019 prin intermediul oficiului poştal.
5. Relatează reclamanta despre examinarea plângerii date, într-un termen de mai mult de 6 luni de zile, iar prin încheierea judecătorească din 09.03.2020, a Judecătoriei Chişinău, sed. Ciocana, s-a respins plângerea ca fiind neîntemeiată, depusă în interesele petiţ*****arei Ceban Viorelia împotriva ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani, Radu Talpa din 26.07.2019 privind refuzul în începerea urmăririi penale, pe faptele deplânse de către Ceban Viorelia, din motiv că, fapta nu întruneşte elementele infracţiunii şi clasarea procesului penal nr. 20190200319 din 18.02.2019.
6. Susţine reclamanta că, drept motiv de respingere a servit faptul anulării ordonanţei de refuz în pornirea urmăririi penale, de către organul ierarhic superior, potrivit art. 299/1 CPP al RM. Indică că, la data de 29.08.2019 procurorul adjunct al procurorului şef al Procuraturii mun. Chişinău, şef al Oficiului Rîşcani, Bratunov Corneliu, a constatat mai multe încălcări admise de către organul de urmărire penală, ca urmare s-a sesizat conducătorul organului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani, pe încălcările admise, şi tragerea la răspundere a persoanei care a admis aceste încălcări, fiind examinată plângerea depusă în ordinea art. 299/1 CPP, cu depăşirea termenului prevăzut.
7. Indică reclamanta că, după anularea acestei ordonanţe de refuz la data de 29.08.2019, desfăşurarea urmării penale pe acest caz derulează într-un ritm foarte lent, fiind în opinia reclamantei, conservată din motive necunoscute.
8. La data de 12.03.2019, potrivit ordonanţei ofiţerului de urmărire penală al IP

Rîşcani, mun. Chişinău, Verginia Zghibarţa, Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de succesor al părţii vătămate decedate Ceban Sergiu.

9. Iar potrivit ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, Lilia Pacişina din 05.04.2022, Ceban Viorelia a fost recunoscută şi că reprezentant legal al copiilor minori Ceban Daria şi Ceban Dumitru.
10. Reclamanta susţine că a înaintat solicitări adresate atât procurorului pe caz, cât şi organului ierarhic superior, Şefului adjunct al procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, de a urgenta desfăşurarea urmării penale, de a finisa cauza penală şi de a fi expediată în instanţa de judecată pentru a fi supus răspunderii penale persoana vinovată de decesul soţului şi a tatălui a doi copii minori, organele responsabile, în opinia reclamantei, au dat dovadă de iresponsabilitate, şi se lasă impresia că se încearcă a se muşamaliza sau chiar de a se conserva această cauză penală, pentru a nu fi supusă persoana vinovată răspunderii penale.
11. Mai indică despre faptul că, în perioada 2020 - 2024, au fost depuse două plângeri judecătorului de instrucţie potrivit art. 20 al. (5) Cod de procedură penală, privind accelerarea urmării penale şi constatarea faptului de tergiversare a urmării penale.
12. Potrivit încheierii judecătoreşti din 14.09.2022, şi potrivit încheierii judecătoreşti din 23.10.2023, emise de judecătorul Sergiu Papuha, s-a constatat tergiversarea desfăşurării urmării penale a cauzei penale nr. 2021020152, potrivit art. 20 Cod de procedură penală, şi în ambele cauze judecătorul de instrucţie a obligat organul de urmărire penală, de a dispune o soluţie potrivit art. 291 Cod de procedură penală, într-un termen cât mai restrâns şi cu informarea petiţionarei despre soluţia adoptată.
13. Susţine reclamanta că, potrivit art. 20 al. (5) Cod de procedură penală, judecătorul de instrucţie sau instanţa decide asupra cererii privind accelerarea urmării penale, printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă organul de urmărire penală sau, după caz, instanţa care judecă în fond cauza să întreprindă un act procesual, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii. Notează că, instanţa de judecată s-a limitat doar la un termen cât mai restrâns, care nu este clar, iar în cazul dat organul de urmărire penală îl tratează nelimitat.
14. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă şi reală, dar nu iluzorie şi teoretică, se consideră că imposibilitatea concretă sau condiţionată de drept şi de fapt, de sesizare a unei instanţe de către persoana interesată, constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiţie.
15. Dreptul la un proces echitabil, care include şi accesul liber la justiţie, este unul din drepturile cu cea mai largă aplicare şi cea mai mare jurisprudenţă dezvoltată de CEDO.
16. Capitolul face referire la standardele internaţionale de bază referitoare la dreptul la un proces echitabil şi enumeră drepturile şi garanţiile procesuale cuprinse de acesta.
17. Indică reclamanta că, cadrul legal naţional cuprinde majoritatea drepturilor şi garanţiilor procesuale relevante, cu unele excepţii. Practica de implementare a acestora de asemenea variază.
18. Cerinţa generală conform căreia urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile este şi un drept fundamental al omului şi, totodată, o

condiţie pentru ca un proces să fie considerat echitabil.

19. Menţionează reclamanta că, nici o persoană a cărei realizare sau limitare a drepturilor depinde de desfăşurarea unui proces penal nu trebuie să aştepte un termen nejustificat de mare până când decizia finală va fi pronunţată. Pentru fiecare persoană termenul rezonabil începe a curge din momentul în care un proces penal îi afectează sau îi poate afecta în vreun fel drepturile şi interesele şi până când a fost pronunţată o hotărâre definitivă.
20. Relatează că, în cazul Republicii Moldova, articolul 4 al Constituţiei Republicii Moldova, de asemenea, prevede primatul Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale în raport cu sistemul naţional legislativ.
21. Mai mult ca atât, însăşi legislaţia procesuală reglementează că, cauzele, atât cele penale, cât şi cele civile, urmează a fi examinate în termen rezonabil.
22. Astfel, urmărind scopul ridicării standardelor în domeniul protecţiei drepturilor omului în Republica Moldova din perspectiva dreptului la un proces echitabil (atât Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale), precum şi cel al instituirii unui recurs intern efectiv pentru remedierea încălcării termenului rezonabil la judecarea cauzelor sau la executarea hotărârilor judecătoreşti, totodată reieşind din recomandările expuse în Hotărârea CEDO din 28.07.2009, Olaru şi alţii v. Moldova, de către Republica Moldova la data de 21.04.2011 a fost adoptată Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti.
23. Potrivit prevederilor art. 2 al Legii menţionate supra, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. (2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). (3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare. (4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară de către stat. Reparaţia prejudiciului se face de la bugetul de stat. (5) După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti,

statul are drept de regres faţă de persoana vinovată. (6) Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant.

24. Reclamanta indică faptul că, în calitate de temeiuri juridice ale legii respective sunt normele articolului 20 al Constituţiei (Accesul liber la justiţie), conform cărora „orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime”, precum şi cele ale articolului 53 al Constituţiei (Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică), care dispune că, „(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei. (2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârşite în procesele penale de către organele de anchetă şi judecătoreşti”.
25. Susţine că, conduita organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată ţine de rapiditatea cu care acestea soluţionează problemele şi efectuează acţiunile procesuale necesare pentru soluţionarea definitivă a cauzei penale. Statul răspunde atât pentru conduita organelor menţionate, cât şi a altor persoane care au fost atrase în cadrul procesului pentru a contribui la soluţionarea cauzei (experţi etc.).
26. Cu toate că Codul de procedură penală stabileşte să se ia în considerare numai conduita organelor de urmărire penală şi a instanţelor, această prevedere trebuie interpretată mai larg cu angajarea tuturor organelor statului implicate într-un proces.
27. Astfel, spre exemplu, în practica CEDO, durata procesului în cadrul Curţii Constituţionale se ia în consideraţie atunci când rezultatul acestora este în stare să afecteze rezultatul soluţionării cauzei în faţa instanţelor ordinare (Deumeland v. Germania, 1986, Poiss v. Austria, 1987, Bock v. Germaniţ[jl989).
28. Relatează reclamanta că, urmărirea penală se efectuează în termene rezonabile. Această condiţie generală a urmăririi penale instituită în art. 259 CPP derivă din exigenţele art. 6 paragr. 1 CEDO, dar şi din principiile înscrise în art. 19 şi 20 CPP.
29. Conform art. 19 alin. (1) CPP, orice persoană are dreptul la examinarea şi soluţionarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil (s.a.), de către o instanţă independentă, imparţială, legal constituită, care va acţiona în conformitate cu prezentul cod.
30. Indică reclamanta faptul că, deşi art. 19 CPP RM este unul declarativ, art. 20 CPP RM instituie criteriile care ar permite a constata dacă termenul rezonabil este respectat, care sunt inspirate din jurisprudenţa CtEDO.
31. Principiul termenului rezonabil al procesului penal reprezintă un element al aplicării dreptului la un proces echitabil.

32. Conform acestui principiu, organele de urmărire penală şi instanţele de judecată au obligaţia de a asigura soluţ*****area cauzelor penale într-un termen rezonabil (a se vedea HCC nr. 3 din 23 februarie 2016, § 78)
33. Notează reclamanta că, conduita organului de urmărire penală, diligenţa rezonabilă este solicitată din partea autorităţilor la fiecare etapă procedurală. Întoarcerea repetată a cauzei la anchetatori pentru aceleaşi motive - pentru ca să fie efectuate noi investigaţii au determinat întârzieri imputabile autorităţilor. (Slezevicius c. Lituaniei, hot. CtEDO din 13.11.2001).
34. Reclamanta indică faptul că, atârnarea necorespunzătoare a organului de urmărire penală, care timp de mai mult de 5 ani de zile practic nu au întreprins acţiuni în vederea identificării vinovatului, stabilirii circumstanţelor decesului lui Ceban Sergiu, tată a doi copii minori, care au rămas pe seama mamei de una singură, să se descurce, în virtutea greutăţilor financiare şi materiale, dar care, în opinia reclamantei, au încercat de a muşamaliza cauza.
35. Menţionează reclamanta şi faptul că, în urma acţiunilor infracţionale a unor persoane responsabile, care din diferite motive necunoscute până la moment nu au apărut în faţa justiţiei, reclamanta a rămas văduvă şi creşte de una singură doi copii, mai mult ca atât, este încadrată în grad de dezabilitate şi este limitată în capacitatea de muncă, este într-o depresie continuă pentru faptul că nu se va isprăvi cu întreţinerea şi educarea copiilor. Indică că, speranţa că se va face dreptate, în fiecare zi scade drastic.
36. Reclamanta solicită constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfăşurare, finisare a urmării penale şi expedierea cauzei în instanţa de judecată spre examinare a cauzei penală nr.2021020152, pornită la data de 09.02.2021, în baza art.183 al.(2) Cod penal, încasarea din contul statutului prin intermediul Ministerului Justiţiei a prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale Organului Procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, în mărime de 100 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 10 000 lei.
37. Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 16 decembrie 2024 a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de avocatul ***** Căpăţînă, în interesele Vioreliei Ceban, împotriva Ministerul Justiţiei al RM, intervenient accesoriu Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfașurarea, finisarea urmării penale și expedirea cauzei în instanţa de judecată spre examinare a cauzei penală nr. 2021020152, pornită la data de 09.02.2021, în baza art.183 al. (2) Cod penal, încasarea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale Organuliui Procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, încasarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Poziția părților în instanța de apel:

38. Nefiind de acord cu hotărârea instanţei de fond, la 20 decembrie 2024, în termenul de declarare a apelului, avocatul Căpăţină *****, în interesele apelantei Ceban Viorelia, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din

16 decembrie 2024, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârii judecătoreşti Chişinău, sed. Centru din 16.12.2024, dosar nr.2-10322/24, ca fiind una ilegală şi nefondată, rejudecarea cauzei şi pronunţarea unei decizii privind admiterea cererii de chemare în judecată depusă de către reclamanta Ceban Viorelia, în baza Legii nr. 87 din 21.04.2011, integral.

39. În motivarea cererii de apel, avocatul Căpăţină *****, în interesele apelantei Ceban Viorelia, a invocat că în cadrul examinării cererii de chemare în judecată, s-a constatat cu certitudine faptul încălcării termenului rezonabil de desfaşurarea, finisarea urmării penale şi expedirea cauzei în instanţa de judecată spre examinare, cauza penală nr. 2021020152, pornită la data de 09.02.2021, în baza art. 183 al.(2) Cod penal.
40. Au fost prezentate mai multe probe, constatări ale instanţelor de judecată privind existenţa situaţiei de tergiversare a dosarului penal, şi obligarea procurorului de a întreprinde toate măsurile legale în vederea urgentării şi finisării urmării penale în cauza dată.
41. Ori, încă la data de 18.02.2019 în REI-1 al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani al DP mun. Chişinău, a fost înregistrat procesul penal nr. 20190200319.
42. Prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău of. Rîşcani din 26.07.2019, s-a dispus a refuza în pornirea urmării penale în baza art. 275 al. (3) Cod de Procedură penală, cauza penală fiind clasată din motiv că fapta nu se impută altei persoane.
43. La data de 09.09.2019, în interesele succesorului părţii vătămate Ceban Viorelia, s-a depus o plângere în conformitate cu prevederile art. 313 CPP al RM, solicitând anularea ordonanţei de refuz în pornirea urmăririi penale nr. 20190200319 din 26.07.2019 emisă de procurorul în procuratura Chişinău, Oficiul Rîşcani, Talpa Radu ca fiind una ilegală şi nefondată, cu dispunerea pornirii urmăriri penale şi înlăturării neajunsurilor stabilite, constatarea tuturor circumstanţelor cu atragerea la răspundere persoanele vinovate, asigurând dreptul petiţ*****arei la un proces echitabil şi în termen rezonabil, şi constatarea faptului de nesoluţionare corespunzătoare a plângerii depuse organului ierarhic superior potrivit art. 299/1 CPP al RM, la data de 12.08.2019 prin intermediul oficiului poştal.
44. Astfel fiind examinată plângerea dată mai bine de 6 luni de zile, prin încheierea judecătorească din 09.03.2020, a Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana, s-a respins plângerea ca fiind neîntemeiată depusă în interesele petiţionarei Ceban Viorelia, împotriva ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani, Radu Talpa, din 26.07.2019, privind refuzul în începerea urmăririi penale pe faptele deplânse de către Ceban Viorelia, din motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii, şi clasarea procesului penal nr. 20190200319 din 18.02.2019.
45. Drept motiv de respingere a plângerii a servit faptul anulării ordonanţii de refuz în pornirea urmării penale din 26.07.2019 de către organul erarhic superior potrivit art. 299/1 CPP, între timp la data de 29.08.19, procurorul adjunct al procurorului şef al Procuraturii mun. Chişinău, şef al Oficiului Rîşcani Bratunov Corneliu, care a constatat mai multe încălcări admise de către organul de urmărire penală, ca urmare

s-a sesizat conducătorul organului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani, pe încălcările admise şi tragerea la răspundere a persoanei care a admis aceste încălcări, care de fapt a fost examinată plângerea depusă în ordinea art. 299/1 CPP, cu depăşirea termenului procesual prevăzut.

46. Astfel că, după anularea acestei ordonanţe de refuz încă la data de 29.08.2019, desfăşurarea urmării penale pe acest caz derulează într-un ritm foarte lent, sau mai bine zis este conservată din motive necunoscute.
47. La data de 12.03.2019, potrivit ordonanţei ofiţerului de urmărire penală al IP Rîşcani, mun. Chişinău, Virginia Zghibarţa, Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de succesor al părţii vătămate decedate Ceban Sergiu.
48. Iar potrivit ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, Lilia Pacişina din 05.04.2022, Ceban Viorelia a fost recunoscută şi ca reprezentant legal al copiilor minori Ceban Daria şi Ceban Dumitru.
49. În pofida solicitărilor adresate atât procurorului pe caz, cât şi organului suprem Şefului adjunct al procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, de a urgenta desfăşurarea urmării penale, de a finisa cauza penală şi de a fi expediată în instanţa de judecată pentru a fi supusă răspunderii penale persoana vinovată de decesul soţului şi a tatălui a doi copii minori, organele responsabile mereu au dat dovadă de iresposabilitate, şi se lasă impresia ca se încearcă a se muşumaliza sau chiar de a se conserva această cauză penală, pentru a nu fi supusă persona vinovată răspunderii penale.
50. Ba mai mult ca atât, în perioda 2020 - 2024, au fost depuse două plângeri judecătorului de instrucţie potrivit art. 20 al. (5) Cod de procedură penală, privind accelerarea urmării penale şi constatarea faptului de tergiversare a urmării penale, şi anume potrivit încheierilor judecătoreşti din 14.09.2022 şi încheierii judecătoreşti din 23.10.2023, emise de judecătorul Sergiu Papuha, s-a constat tergiversarea desfăşurării urmării penale a cauzei penale nr. 2021020152, potrivit art. 20 Cod de procedură penală, şi în ambele cauze judecătorul de instrucţie a obligat organul de urmărire penală, de a dispune o soluţie potrivit art. 291 Code de procedură penală, într-un termen cât mai restrâns şi cu informarea petiţionarei despre soluţia adoptată.
51. Deşi, potrivi art. 20 al. (5) Cod de procedură penală, judecătorul de instrucţie sau instanţa decide asupra cererii privind accelerarea urmării penale, printr-o încheiere motivată, prin care fie că obligă organul de urmărire penală sau, după caz, instanţa care judecă în fond cauza să întreprindă un act procesual, stabilind, după caz, un anumit termen pentru accelerarea procedurii, şi instanţa de judecată s-a limitat doar la un termen cât mai restrâns, care nu este clar.
52. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o maniera concretă şi reală, dar nu iluzorie și teoretică, se consideră că imposibilitatea concretă sau condiţionată de drept şi de fapt, de sesizare a unei instanţe de către persoana interesată, constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiţie.
53. Dreptul la un proces echitabil, care include şi accesul liber la justiţie, este unul din drepturile cu cea mai largă aplicare şi cea mai mare jurisprudenţă dezvoltată de CEDO.

54. Capitolul face referire la standardele internaţionale de bază referitoare la dreptul la un proces echitabil şi enumeră drepturile şi garanţiile procesuale cuprinse de acesta. Cadrul legal naţional cuprinde majoritatea drepturilor şi garanţiilor procesuale relevante, cu unele excepţii.
55. Practica de implementare a acestora de asemenea variază. Cerinţa generală conform căreia urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile este şi un drept fundamental al omului şi, totodată, o condiţie pentru ca un proces să fie considerat echitabil.
56. Nici o persoană a cărei realizare sau limitare a drepturilor depinde de desfăşurarea unui proces penal nu trebuie să fie nevoită să aştepte un termen nejustificat de mare până când decizia finală va fi pronunţată. Pentru fiecare persoană termenul rezonabil începe a curge din momentul în care un proces penal îi afectează sau îi poate afecta în vreun fel drepturile şi interesele şi până când a fost pronunţată o hotărâre definitivă.
57. În cazul Republicii Moldova, articolul 4 al Constituţiei Republicii Moldova, de asemenea, prevede primatul Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale în raport cu sistemul naţional legislativ.
58. Mai mult ca atât, însăşi legislaţia procesuală reglementează că, cauzele, atât cele penale, cât şi cele civile, urmează a fi examinate în termen rezonabil.
59. Astfel, urmărind scopul ridicării standardelor în domeniul protecţiei drepturilor omului în Republica Moldova din perspectiva dreptului la un proces echitabil (art.6 al Convenţiei Europene pentru- Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale), precum şi cel al instituirii unui recurs intern efectiv pentru remedierea încălcării termenului rezonabil la judecarea cauzelor sau la executarea hotărârilor judecătoreşti, totodată reieşind din recomandările expuse în Hotărârea CEDO din 28.07.2009, Olaru şi alţii v. Moldova, de către Republica Moldova la data de 21.04.2011 a fost adoptată Legea nr. 87 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti.
60. Potrivit prevederilor art. 2 al Legii menţionate supra, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă.
61. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).
62. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a

organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare.

63. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară de către stat. Reparaţia prejudiciului se face de la bugetul de stat.
64. Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant.
65. În calitate de temeiuri juridice ale legii respective sunt normele articolului 20 al Constituţiei (Accesul liber la justiţie), conform cărora „orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime”, precum şi cele ale articolului 53 al Constituţiei (Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică), care dispune că, „(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei. (2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrşite în procesele penale de către organele de anchetă şi judecătoreşti”.
66. Conduita organului de urmărire penală și a instanţei de judecată ține de rapiditatea cu care acestea soluţionează problemele și efectuează acţiunile procesuale necesare pentru soluţionarea definitivă a cauzei penale. Statul răspunde atât pentru conduita organelor menţionate, cât și a altor persoane care au fost atrase în cadrul procesului pentru a contribui la soluţionarea cauzei (experţi etc.).
67. Cu toate că Codul de procedură penală stabileşte să se ia în considerare numai conduita organelor de urmărire penală și a instanţelor, această prevedere trebuie interpretată mai larg cu angajarea tuturor organelor statului implicate într-un proces.
68. Astfel, spre exemplu, în practica CEDO, durata procesului în cadrul Curţii Constituţionale se ia în consideraţie atunci când rezultatul acestora este în stare să afecteze rezultatul soluţionării cauzei în fața instanţelor ordinare (Deumeland v. Germania, 1986, Poiss v. Austria. 1987, Bock v. Germania, 1989).
69. Urmărirea penală se efectuează în termene rezonabile. Această condiţie generală a urmăririi penale instituită în art. 259 CPP derivă din exigentele art. 6 paragr. 1 CEDO, dar și din principiile înscrise în art. 19 și 20 CPP.
70. Potrivit art. 19 alin. (1) CPP, orice persoană are dreptul la examinarea şi soluţionarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil (s.a.), de către o

instanţă independentă, imparţială, legal constituită, care va acţiona în conformitate cu prezentul cod.

71. Deşi art. 19 CPP RM este unul declarativ, art. 20 CPP RM instituie criteriile care ar permite a constata dacă termenul rezonabil este respectat, care sunt inspirate din jurisprudenţa CtEDO.
72. Principiul termenului rezonabil al procesului penal reprezintă un element al aplicării dreptului la un proces echitabil.
73. Conform acestui principiu, organele de urmărire penală şi instanţele de judecată au obligaţia de a asigura soluţionarea cauzelor penale într-un termen rezonabil (a se vedea HCC nr. 3 din 23 februarie 2016, § 78).
74. Conduita organului de urmărire penală, diligenţa rezonabilă este solicitată din partea autorităţilor la fiecare etapă procedurală. Întoarcerea repetată a cauzei la anchetatori - pentru aceleaşi motive - pentru ca să fie efectuate noi investigaţii au determinat întârzieri imputabile autorităţilor (Slezevicius c. Lituaniei, hot. CtEDO din 13.11.2001).
75. Anume atârnarea necorespunzătoare a organului de urmărire penală, care timp de mai bine de 5 ani de zile practic nu au întrerins nimic în vederea identificării vinovatului, stabilirii circumstanţelor decesului lui Ceban Sergiu, tată a doi copii minori, care au rămas pe seama mamei de una singură să se discurce în virtutea greutăţilor financiare şi materiale, dar care de fapt mereu au încercat de a muşumaliza cauza, încercând reacţia repezentantului părţii vătămate Cioban Viorelia de a clasa cauza penală, care iniţial au refuzat de a porni urmărirea penală, a determinat-o pe reclamantă să intervină cu prezenta cerere de chemare în judecată.
76. Totodată menţionează şi faptul că, în urma acţiunilor infracţionale a unor persoane responsabile, care din diferite motive necunoscute până la moment nu au apărut în faţa justiţiei, reclamanta a rămas văduvă şi creşte de una singură doi copii, mai mult ca atât are grad de dezabilitate şi este limitată în capacitatea de muncă, fiind într-o depresie continue că nu se va isprăvi cu întreţinerea şi educarea copiilor. Iar speranţa că până în final se va face dreptate, în fiecare zi scade drastic.
77. Reieşind din cele menţionate solicită Colegiului Civil să admită integral cererea de chemare în judecată depusă de reclamanta Ceban Viorelia privind repararea prejudiciului atât moral, cât şi material în baza Legii nr.87, din 21.04.2011, către Ministerul Judstiţiei.
78. În şedinţa de judecată a instanţei de apel, avocatul Căpăţină *****, în interesele apelantei Ceban Viorelia, a susţinut apelul său şi a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanţei de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acţiunii.
79. Apelanta Ceban Viorelia a susținut poziția avocatului, solicitând admiterea apelului după cum a fost declarat.
80. Reprezentantul intimatului/pârât Ministerul Justiţiei al Repubicii Moldova, Pantea Daniel, în şedinţa de judecată a instanţei de apel, a solicitat respingerea apelului şi menţinerea hotărârii instanţei de fond.
81. În şedinţa de judecată a instanţei de apel, reprezentantul intervenientului accesoriu

Procuratura Generală a Republicii Moldova nu s-a prezentat, procedura de citare fiind respectată. Astfel, instanţa de apel, consideră posibilă examinarea cauzei în apel, în lipsa reprezentantului intervenientului accesoriu. Or, potrivit art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanţei de apel:

82. Audiind explicaţiile reprezentanţilor părţilor prezente, analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces şi a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru consideră necesar de a admite cererea de apel şi de a casa integral hotărârea instanţei de fond, cu pronunţarea unei noi hotărâri de admitere parţială a acţiunii, din următoarele considerente.
83. În conformitate cu art. 385 lit. c) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emițând o nouă hotărâre.
84. Potrivit dispozițiilor art.118 alin.(3) şi alin.(5) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părților şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.
85. Astfel, în opinia instanței circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii au fost determinate definitiv, reieșind din pretențiile şi actele probatorii prezentate în ședința de judecată.
86. Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanță judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
87. În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanță judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acțiunii.
88. Potrivit dispozițiilor art. 373 alin. (1), (2) și (5) CPC instanță de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanță de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

89. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanță de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
90. Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanță de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.
91. Colegiul Civil reține că instanță de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-i-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
92. În contextul pretențiilor deduse judecării, instanță de apel reține că în conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.
93. Potrivit art. 4 CPC, sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților şi a intereselor legitime ale persoanelor fizice şi juridice şi asociațiilor lor, ale autorităților publice şi ale altor persoane care sânt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă şi ale altor raporturi juridice, precum şi în apărarea intereselor statului şi ale societății, în consolidarea legalității şi a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.
94. În temeiul art. 19 alin. (1)-(3) şi (5) Cod civil, în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic). Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.
95. În conformitate cu art. 1998 alin. (1) şi (2) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.
96. Potrivit dispozițiilor art. 2025 alin. (1) şi (3) Cod civil, repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același

gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărâre judecătorească. Despăgubirea se stabilește sub forma unei sume globale sau, dacă prejudiciul are caracter continuu, sub forma unei prestații periodice. În cazul în care se stabilește o despăgubire sub forma prestației periodice, debitorul poate fi obligat la constituirea unei garanții.

97. În corespundere cu art. 2036 alin. (1) şi (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existenţa şi întinderea prejudiciului patrimonial.
98. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale statuează la art. 6 par. 1) că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.
99. Conform prevederilor art. 1 alin. (1) şi (2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti. Aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.
100. Potrivit dispoziţiilor art. 2 alin. (1)-(7) al aceleiaşi Legi, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă.
101. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).
102. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat

debitoare.

103. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară de către stat. Reparaţia prejudiciului se face de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, statul are drept de regres faţă de persoana vinovată.
104. Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant.
105. Organul care reprezintă statul în instanţă de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiţiei.
106. În accepţiunea art. 4 alin. (1) şi (2) al Legii nominalizate, sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanţa de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătoreşti prezintă Ministerului Justiţiei un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.
107. Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, în art. 6 par. 1), statuează că, orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.
108. Instanţa de apel reţine că, prin cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Căpăţină *****, în interesele Vioreliei Ceban, împotriva Ministerului Justiţiei al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei şi cheltuielile de judecată în sumă de 10 000 lei.
109. Fiind învestită cu soluţionarea cauzei în fond, prin hotărârea din 16 decembrie 2024, Judecătoria Chişinău, sediul Centru a respins cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Căpăţină *****, în interesele Vioreliei Ceban împotriva

Ministerul Justiţiei al RM, intervenient accesoriu Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfasurare și finisare a urmării penale și expedierea cauzei în instanţa de judecată spre examinare a cauzei penală nr. 2021020152, pornită la data de 09.02.2021, în baza art. 183 al. (2) Cod penal, încasarea prejudiciului moral cauzat prin acţiunile ilicite ale Organuliui Procuraturii mun. Chişinău of. Rîşcani, încasarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

110. În argumentarea soluţiei, prima instanţă a invocat că termenul de desfăşurare a urmăririi penale, invocat de către reclamanta Ceban Viorelia include şi intervalul de timp când desfăşurarea acţiunilor a fost suspendată de drept în temeiul Dispoziţiei nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situaţii Excepţionale a Republicii Moldova, şi anume perioada 18 martie 2020 - 15 mai 2020, precum şi perioada 16 mai 2020 - 14 septembrie 2020.
111. La acest segment, instanţa de judecată relevă că în temeiul Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale, statele au obligaţia generală de a lua măsuri adecvate pentru a proteja persoanele împotriva răspândirii Covid-19 şi împotriva infectării inevitabile şi a suferinţelor determinate de aceasta.
112. Astfel, având în vedere măsurile de restricţie impuse la nivel naţional din cauza pandemiei Covid-19, instanţa va supune analizei perioada de referinţă întru examinarea termenului rezonabil de desfăşurare a urmăririi penale, având în vedere restricţiile impuse de situaţia de urgenţă din ţară.
113. Colegiul judiciar apreciază ca fiind eronată soluţia instanţei de fond cu privire la netemeinicia acţiunii depuse de către Ceban Viorelia.
114. Astfel, probatoriul acumulat în materialele dosarului demonstrează că la data de 18 februarie 2019 în REI-1 al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani al DP mun. Chişinău, a fost înregistrat procesul penal nr. 20190200319, în cadrul căruia s-a stabilit, că la 27.11.2018 în jurul orelor 10.00, Ceban Serghei ***** aflându-se pe str. *****, 72, mun. Chişinău, în timp ce se deplasa spre domiciliul său unde locuieşte, la un moment a căzut la sol suportând vătămări corporale. Fiind observat de o persoană de gen feminin care se afla în apropiere, a fost solicitată intervenţia serviciului „112”. La faţa locului s-a deplasat ambulanţa care l-a preluat pe Ceban Serghei *****, fiind transportat la Spitalul Clinic Municipal „Sfînta Treime”, unde a fost internat în secţia Chirurgie nr. 1 cu diagnosticul la internare „BCV”, accident vascular cerebral acut nespecificat, posibil ischemic în a.c.m. dreapta. După 2 zile, starea de sănătate a lui Ceban Serghei s-a agravat şi drept urmare, a fost internat în secţia de reanimare, după care, la data de 29 noiembrie 2018 a decedat.
115. Prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău of. Rîşcani din 26 iulie 2019 s-a dispus a refuza în pornirea urmării penale în baza art.275 al.(3) Cod de Procedură penală, cauza penală fiind clasată din motiv că fapta nu se impută altei persoane (f.d.7).
116. Ulterior, prin ordonanţa din 29 august 2019 a procurorului adjunct al procurorului şef al Procuraturii mun. Chişinău, şef al Oficiului Rîşcani, Bratunov Comeliu, s-a anulat ordonanţa de refuz în urmărirea penală, la procesul penal nr. 20190200319

emisă la 26 iulie 2019, cu reluarea investigaţiilor asupra faptului sesizat, în raport cu motivele indicate în partea descriptivă a ordonanţei (f.d.8).

117. La data de 12 martie 2019, prin ordonanţa ofiţerului de urmărire penală al IP Rîşcani, mun. Chişinău, Verginia Zghibarţa, reclamanta Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de succesor al părţii vătămate decedate Ceban Sergiu (f.d.9).
118. Instanţa reţine faptul că, la data de 09 februarie 2021, de către procurorul în Procuratura municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, Natalia Colţova-Calestru, în temeiul unei bănuieli rezonabile privind săvârşirea infracţiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) din Codul penal a fost iniţiată cauza penală nr. 2021020152.
119. Potrivit conţinutului actului procedural de începere a urmăririi penale, la data de 27 noiembrie 2018, în jurul orelor 10:00, cet. Ceban Serghei *****, aflându-se la şantierul de construcţie a SRL „Consmodem” a căzut la sol, de la etajul 2 al construcţiei nefinisate şi în scurt timp a fost depistat la scara blocului locativ nr. 72 din str. *****, mun. Chişinău. Drept urmare, a fost solicitată intervenţia serviciului „112” la faţa locului, iar ambulanţa care l-a preluat pe cet. Ceban Serghei ***** la transportat la Spitalul Clinic Municipal „Sfînta Treime”, unde ultimul a decedat la data de 29 noiembrie 2018.
120. Potrivit raportului de constatare medico-legală nr.201803C2428 din 05 februarie 2019, moartea cet. Ceban Sergiu, a survenit în rezultatul traumei cranio-cerebrale închise, manifestată prin echimoză pe pleoapa superioară stânga, hemoragii în ţesuturile moi pericraniene, fractura bolţii craniene cu trecere la baza craniului, hematom subdural, hemoragii subarahnoidiene, focare de contuzie intracerebral, soldată cu hemoragii secundare în trunchiul cerebral - ce se confirmă prin modificările depistate la necropsie şi adeverite prin rezultatele histologice.
121. Exercitarea urmăririi penale, a fost efectuată de Procuratura municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, procuror Lilia Pacişina.
122. Prin ordonanţa din 05 aprilie 2022 a procurorului în Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, Lilia Pacişina, reclamanta Ceban Viorelia a fost recunoscută şi ca reprezentant legal al copiilor minori Ceban Daria şi Ceban Dumitru (f.d.9 verso).
123. De către avocatul ***** Căpăţînă, în interesele succesorului părţii vătămate Ceban Viorelia, a fost depusă în adresa Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana, cerere cu privire la accelerarea urmăririi penale, în cadrul examinării cauzei penale nr. 2021020152, înaintată în temeiul art. 20, 300 Cod de procedură penală, fiindu-i repartizată judecătorului de instrucţie.
124. Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana nr. 10-1523/2022 din 14 septembrie 2022, s-a admis parţial cererea depusă, fiind obligat organul de urmărire penală de a dispune o soluţie potrivit art. 291 Cod de procedură penală, în cauza penală nr. 2021020152, într-un termen cât mai restrâns, cu informarea petiţionarului despre soluţia adoptată (f.d. 11).
125. Urmare a admiterii parţiale a cererii de accelerare a urmăririi penale, la 20.09.2022, a fost dispusă efectuarea expertizei grafoscopice de către procurorul Lilia Pacişina, în acest sens fiind notificate părţile Viorelia Ceban şi apărătorul ***** Căpăţînă.
126. La data de 31 octombrie 2022, ordonanţa şi materialele au fost expediate spre

executare la Centrul tehnico-criminalistic al MAI pentru efectuarea expertizei susmenţ*****ate.

127. La 04 noiembrie 2022, de către procurorul Lilia Pacişina a fost informat avocatul ***** Căpăţînă despre desemnarea expertului şi dreptul de a fi recuzat în caz de dezacord.
128. La data de 02 februarie 2023, în adresa Procuraturii municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, prin intermediul Procuraturii Generale, a parvenit cererea reclamantei Ceban Viorelia prin care s-a solicitat informaţie pe dosar şi hotărârea în caz că există.
129. La 10 februarie 2023, de către Procurorul adjunct interimar al procurorului-şef al Procuraturii municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, Angela Pleşca, i-a fost dat răspuns la plângerea reclamantei Ceban Viorelia, prin care s-a explicat faptul că la moment sunt efectuate acţiuni de urmărire penală, care nu sunt finisate, din care considerent nu este posibil de primit o hotărâre pe caz.
130. La data de 10 februarie 2023, de către Procurorul Lilia Pacişina, a fost recepţ*****ată expertiza judiciară nr. 34/12/1-R-4280 din 06.02.2023, care la 13.02.2023, a fost adusă la cunoştinţă prin proces verbal reclamantei Ceban Viorelia şi apărătorului acesteia ***** Căpăţînă.
131. Ulterior, la data de 03 martie 2023, în adresa Procuraturii municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, a fost înregistrată cererea avocatului ***** Căpăţină privind numirea expertizei grafoscopice repetate.
132. Urmare a examinării cererii, la 07 martie 2023, de către Procurorul Lilia Pacişina, a fost informat avocatul ***** Căpăţină despre faptul admiterii cererii.
133. Astfel, la data de 12 aprilie 2023, a fost dispusă efectuarea expertizei grafoscopice repetate, în acest sens fiind notificate părţile, inclusiv avocatul ***** Căpăţină.
134. La data de 17 mai 2023, în adresa Procuraturii municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, a parvenit raportul de expertiză judiciară nr. 578-582 din 15.05.2023, care la 24.05.2023, a fost comunicat reprezentantului succesorului Viorelia Ceban.
135. La 24 iulie 2023, cauza penală a fost retrasă din gestiunea Procurorului Lilia Pacişina şi transmisă procurorului Anatolie Maliuta.
136. Ulterior, la data de 29 septembrie 2023, urmare a modificărilor operate în Codul de Procedură Penală, prin ordonanţa Procurorului adjunct interimar al procurorului-şef al Procuraturii municipiului Chişinău, Oficiul Rîşcani, Angela Pleşca, cauza penală a fost retrasă din exercitarea Procuraturii şi expediată în exercitarea OUP al IP Rîşcani al DP mun. Chişinău.
137. Avocatul ***** Căpăţînă, în interesele succesorului părţii vătămate Ceban Viorelia, a mai depus în adresa Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana, cerere cu privire la accelerarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2021020152.
138. Drept urmare a examinării demersului dat, prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana nr. 10-2038/2023 din 23 octombrie 2023, s-a admis parţial cererea depusă, fiind obligat organul de urmărire penală de a dispune o soluţie potrivit art. 291 Cod de procedură penală, în cauza penală nr. 2021020152, într-un termen cât mai restrâns, cu informarea petiţionarului despre soluţia adoptată (f.d.12-13).

139. Potrivit explicaţiilor date de partea pârâtă, de către procurorul conducător al urmăririi penale, au fost date indicaţii scrise şi anume stabilirea şi audierea martorilor care au văzut circumstanţele accidentului din 26.11.2018 care l-a suferit Ceban Serghei; efectuarea confruntărilor între martorii ce au depus declaraţii contradictorii; audierea martorilor care nemijlocit l-au văzut pe Ceban Serghei imediat după accident, privitor la circumstanţele dacă avea careva leziuni vizibile pe corp/cap după cum este redat în raportul de expertiză medico-legală (echimoză pe pleoapa superioară stîngă); dispunerea efectuării expertizei medico-legale în comisie în vederea constatării faptului dacă este posibil ca persoana cu leziuni corporale constatate la Ceban Serghei să le primească pe data de 26.11.2018 şi fără ajutor medical, să aibă un comportament obişnuit fără consecinţe vizibile până a doua zi, data de 27.11.2018; verificarea circumstanţelor expuse de victimă referitor la faptul predării hainelor victimei Ceban Serghei unui angajat al poliţiei; alte acţiuni de urmărire penală.
140. De asemenea, s-a stabilit că, la data de 03.11.2023 a fost dispusă efectuarea expertizei medico-legale în comisie, în baza căreia a fost întocmit raportul de expertiză judiciară nr. 202404X0009 din 12 martie 2024.
141. În acelaşi timp, în cadrul urmăririi penale a fost dispusă efectuarea expertizei tehnicii de securitate în muncă, în vederea stabilirii dacă poate sau nu fi calificat acesta ca accident de muncă mortal a cet. Ceban Serghei Ivan, d.n. 02.06.1963, executarea căreia a fost pusă în sarcina experţilor din cadrul Centrului Naţional de Expertize Judiciare al R.M.
142. Drept urmare, în adresa OUP al IP Rîşcani a parvenit o scrisoare de informare potrivit căreia, „pentru efectuarea expertizei sus numite a fost desemnat expertul judiciar din cadrul Laboratorului de Expertize Judiciare Inginero-Tehnice al CNEJ, Vitalie Vicol. Totodată, având în vedere volumul de lucru al laboratorului EJIT al CNEJ, începutul efectuării expertizei este planificat pentru februarie 2025.
143. În acelaşi timp, s-a stabilit că, în cadrul urmăririi penale au fost transmise citaţii către administraţia companiei SRL „Consmodem” cu solicitarea de a oferi informaţii necesare pentru urmărirea penală, inclusiv solicitarea prezentării informaţiei cu privire la tipul lucrărilor pe care cet. Ceban Serghei *****, urma să le efectueze în zilele de 26-27 noiembrie 2018 pe şantierul de construcţie amplasat la etapa dată pe str. Spartacus 23, mun. Chişinău.
144. După cum s-a constatat, în vederea stabilirii şi identificării persoanelor care deţin înregistrări video cu imagini de la presupusa cădere de pe şantier a cet. Serghei Ceban, a survenit necesitatea audierii suplimentare a cet. Andrei Balmaganbetov, în vederea infirmării sau confirmării acestui fapt.
145. Astfel, au fost transmise mai multe citaţii la adresa de domiciliu al cet. Andrei Balmaganbetov, ultimul neprezentându-se la organul de urmărire penală la data şi ora indicată, iar în cadrul discuţiei telefonice, ultimul a comunicat că la moment este în imposibilitate de a se prezenta din cauza stării sănătăţii, şi anume, a intervenţiei chirurgicale pe care a suportat-o la un picior, invocând că se va prezenta pentru a fi audiat imediat după reabilitarea sa postoperatorie.

146. Instanţa de fond la emiterea hotărârii a reținut ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată, întrucât, durata procedurilor a fost generată de procedura specifică de investigare a cauzei penale, de faptul redistribuirii materialelor penale la data de 29 septembrie 2023, urmare a modificării legislaţiei, având un grad de complexitate ridicat, ceea ce nu poate fi menținut, or, anume atârnarea necorespunzătoare a organului de urmărire penală, care timp de 5 ani nu a întreprins acțiuni concrete în vederea stabilirii circumstanțelor concrete care au dus la decesul lui Ceban Sergiu, cât și în stabilirea persoanei vinovate, însă, a încercat de mai multe ori să mușamalizeze cauza penală, refuzând în pornirea urmăririi penale, iar ulterior și clasând această cauză, fapt care a dus la înaintarea prezentei acțiuni.
147. Din materialele dosarului este evident faptul că încă la data de 18.02.2019 în REI-1 al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani al DP mun. Chişinău, a fost înregistrat procesul penal nr. 20190200319.
148. Prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău of. Rîşcani din 26.07.2019, s-a dispus a refuza în pornirea urmării penale în baza art. 275 al. (3) Cod de Procedură penală, cauza penală fiind clasată din motiv că fapta nu se impută altei persoane.
149. La data de 09.09.2019, în interesele succesorului părţii vătămate Ceban Viorelia s-a depus o plângere în conformitate cu prevederile art. 313 CPP al RM, solicitând anularea ordonanţei de refuz în pornirea urmăririi penale nr. 20190200319 din 26.07.2019 emisă de procurorul în procuratura Chişinău, Oficiul Rîşcani, Talpa Radu ca fiind una ilegală şi nefondată, cu dispunerea pornirii urmăriri penale şi înlăturării neajunsurilor stabilite, constatarea tuturor circumstanţelor cu atragerea la răspundere persoanele vinovate, asigurând dreptul petiţionarei la un proces echitabil şi în termen rezonabil, şi constatarea faptului de nesoluţionare corespunzătoare a plângerii depuse organului ierarhic superior potrivit art. 299/1 CPP al RM, la data de 12.08.2019 prin intermediul oficiului poştal.
150. Astfel, fiind examinată plângerea dată mai bine de 6 luni de zile, prin încheierea judecătorească din 09.03.2020, a Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana s-a respins plângerea ca fiind neîntemeiată depusă în interesele petiţionarei Ceban Viorelia, împotriva ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani, Radu Talpa, din 26.07.2019, privind refuzul în începerea urmăririi penale pe faptele deplânse de către Ceban Viorelia, din motiv că fapta nu întruneşte elementele infracţiunii, şi clasarea procesului penal nr. 20190200319 din 18.02.2019.
151. Drept motiv de respingere a plângerii a servit faptul anulării ordonanţii de refuz în pornirea urmării penale din 26.07.2019 de către organul erarhic superior potrivit art. 299/1 CPP, între timp la data de 29.08.19, procurorul adjunct al procurorului şef al Procuraturii mun. Chişinău, şef al Oficiului Rîşcani Bratunov Corneliu, care a constatat mai multe încălcări admise de către organul de urmărire penală, ca urmare s-a sesizat conducătorul organului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliţie Rîşcani, pe încălcările admise, şi tragerea la răspundere a persoanei care a admis aceste încălcări, care de fapt a fost examinată plângerea depusă în ordinea art. 299/1 CPP, cu depăşirea termenului procesual prevăzut.

152. La data de 12 martie 2019, potrivit ordonanţei ofiţerului de urmărire penală al IP Rîşcani, mun. Chişinău, Virginia Zghibarţa, Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de succesor al părţii vătămate decedate Ceban Sergiu.
153. Prin Ordonanța procurorului în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Rîșcani, Natalia Colțova-Calestru, din 1 martie 2021 Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de parte civilă în cadrul cauzei penale nr. 2021020152.
154. Iar potrivit ordonanţei procurorului în Procuratura mun. Chişinău, of. Rîşcani, Lilia Pacişina, din 05 aprilie 2022, Ceban Viorelia a fost recunoscută şi că reprezentant legal al copiilor minori Ceban Daria şi Ceban Dumitru.
155. În perioda 2020 - 2024, avocatul apelantei a depus două plângeri judecătorului de instrucţie, potrivit art. 20 al. (5) Cod de procedură penală, privind accelerarea urmării penale şi constatarea faptului de tergiversare a urmării penale.
156. Potrivit încheierilor judecătoreşti din 14.09.2022 și din 23.10.2023, emise de judecătorul Sergiu Papuha, s-a constat tergiversarea desfăşurării urmării penale a cauzei penale nr. 2021020152, potrivit art. 20 Cod de procedură penală, şi în ambele cauze judecătorul de instrucţie a obligat organul de urmărire penală, de a dispune o soluţie porivit art. 291 Cod de procedură penală, într-un termen cât mai restrâns şi cu informarea petiţionarei despre soluţia adoptată.
157. Mai mult ca atât, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel avocatul apelantei a prezentat instanței încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 4 aprilie 2025 prin care s-a admis cererea de accelerare a urmăririi penale în cauza penală nr. 2021020152, cu obligarea organului de urmărire penală de a dispune o soluție potrivit prevederilor art. 291 Cod de procedură penală într-un termen cât mai restrâns, cu informarea avocatului și succesorului legal al părții vătămate despre soluția adoptată.
158. Astfel, cu trimitere la faptul că, încă la data de 1 martie 2021 apelanta Ceban Viorelia a fost recunoscută în calitate de parte civilă în cadrul cauzei penale nr. 2021020152 prin Ordonanța procurorului în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Rîșcani, Natalia Colțova-Calestru, iar la 4 aprilie 2025 instanța de judecată obligă organul de urmărire penală de a dispune o soluție potrivit prevederilor art. 291 Cod de procedură penală într-un termen cât mai restrâns, se constată încălcarea dreptului lui Viorelia Ceban la desfăşurarea în termen rezonabil a urmării penale în cauza de deces, la 29 noiembrie 2018, a soțului acesteia - Ceban Sergiu.
159. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă şi reală, dar nu iluzorie și teoretică, se consideră că imposibilitatea concretă sau condiţionată de drept şi de fapt, de sesizare a unei instanţe de către persoana interesată, constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiţie.
160. Dreptul la un proces echitabil, care include şi accesul liber la justiţie, este unul din drepturile cu cea mai largă aplicare şi cea mai mare jurisprudenţă dezvoltată de CEDO.
161. Capitolul face referire la standardele internaţionale de bază referitoare la dreptul la un proces echitabil şi enumeră drepturile şi garanţiile procesuale cuprinse de acesta. Cadrul legal naţional cuprinde majoritatea drepturilor şi garanţiilor procesuale

relevante, cu unele excepţii.

162. Practica de implementare a acestora de asemenea variază. Cerinţa generală conform căreia urmărirea penală şi judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile este şi un drept fundamental al omului şi, totodată, o condiţie pentru ca un proces să fie considerat echitabil.
163. Nici o persoană a cărei realizare sau limitare a drepturilor depinde de desfăşurarea unui proces penal nu trebuie să fie nevoită să aştepte un termen nejustificat de mare până când decizia finală va fi pronunţată. Pentru fiecare persoană termenul rezonabil începe a curge din momentul în care un proces penal îi afectează sau îi poate afecta în vreun fel drepturile şi interesele şi până când a fost pronunţată o hotărâre definitivă.
164. În aceste circumstanţe, Colegiul judiciar consideră că prima instanţă a dat o interpretare eronată normelor de drept material, fapt ce a dus la emiterea unei hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată, or, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Ceban Viorelia este în drept de a pretinde repararea prejudiciului moral cauzat în urma încălcării termenului rezonabil de desfășurare și finisare a urmăririi penale și expediarea cauzei în instanța de judecată spre examinare.
165. Instanţa de apel reiterează că mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant.
166. În aceste circumstanţe nu poate fi reţinută ca fiind întemeiată solicitarea apelantei cu privire la admiterea integrală a cererii de chemare în judecată şi de a încasa prejudiciul moral în mărime de 100 000 lei.
167. Astfel, Colegiul judiciar consideră necesar de a admite parţial acțiunea și de a încasa în folosul Vioreliei Ceban suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciul moral, sumă care se apreciază ca fiind rezonabilă şi echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat apelantei Ceban Viorelia pentru încălcarea termenului rezonabil de desfășurare și finisare a urmăririi penale și expedierea cauzei în instanța de judecată. În rest, acţiunea urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată.
168. În argumentarea concluziilor Colegiul civil reiterează că cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Daunele morale sunt menite să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral cauzat, care nu trebuie apreciat ca o îmbogățire fără justă cauză.
169. În conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ

al Curţii de Apel Centru consideră că apelul urmează a fi admis, casată integral hotărârea instanţei de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parţială a acţiunii.

170. În conformitate cu art.art.385 alin.(1) lit.c), 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

d e c i d e :

Se admite apelul declarat de către avocatul Căpățină *****, în interesele apelantei Ceban Viorelia.

Se casează integral hotărîrea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 16 decembrie 2024, și se pronunță o nouă hotărâre, prin care :

Se admite în parte cererea de chemare în judecată înaintată de Viorelia Ceban împotriva Ministerul Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura mun. Chișinău, cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de desfășurarea, finisarea urmării penale.

Se constată încălcarea dreptului lui Viorelia Ceban la desfășurarea în termen rezonabil a urmării penale.

Se încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Viorelia Ceban suma de 10000,00 lei (zece mii lei 00 bani) cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, se respinge acțiunea, ca neîntemeiată.

Decizia este definitivă din momentul emiterii, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, judecătorul Ruxanda PULBERE

Judecătorii Constantin ROȘCA

Roman PASCARI